

ประโยค ๑-๒

แปล มคธเป็นไทย

สอบ วันที่

๒๕๖

แปล โดยพยัญชนะ

๑ มนุสฺสา ตาวเทว มนุจาทินิ คเหตุวา เถรานํ ปทานุปทิกา หุตฺวา เถเรหิ สหุธิเยว
วิหารํ ปวิสิสฺสุ ๑ สามเณโร ภิกขุสงฺฆํ สญฺชานิตฺวา กติปยานํ มหาเถรานํ ปตฺตจิวฺรานิ ปฏิกุคเหตุวา
วตฺตมกาลี ๑ ตสฺส เถรานํ วสณฺณฐานํ สวิทหนฺตสฺส ปตฺตจิวฺเร ปฏิสฺมาเมหนฺตสฺเสว, สมนุจาทโร
ชาโต ๑ สาริปฺตฺตตฺเถโร อุปาสเก อาท “คจฺจนฺต อุปาสกา, ตุมหากํ อนุจาทโร ชาโตติ ๑ “ภนฺเต
อชฺช ฌมฺมสฺสวณฺทวิโส, น มยํ คมฺิสฺสาม, ฌมฺมํ สฺสนฺิสฺสาม, อีโต ปุพฺเพ ฌมฺมสฺสวณฺมปิ โน
นตฺถิติ ๑ “เตนฺหิ สามเณร ทิปิ ชาเลตฺวา ฌมฺมสฺสวณฺกาลํ อุกฺโขเสหิติ ๑ โส ตถา อกาลิ ๑ อถ
นํ เถโร อาท “ติสฺส ตว อุปฺภุจฺจกา ฌมฺมํ โสตฺถกามมฺหาติ วทฺนฺติ, กเถหิ เตสํ ฌมฺมณฺติ ๑
อุปาสกา เอกปฺปทาเรเนว อุภฺญาย “ภนฺเต อมฺหากํ อโยโย ‘สฺขิตฺตา โหถ, ทุกฺขา มุจฺจถาติ อิมานิ
เทว ปทานิ สฺฐเปตฺวา อญฺญํ ฌมฺมกถํ น ชานาติ, อมฺหากํ อญฺญํ ฌมฺมกถิกํ เทถาติ วทิสฺสุ ๑
สามเณโร ปน อรหฺตตํ ปตฺวาปิ เนว เตสํ ฌมฺมกถํ กเถสิ ๑ ตทา ปน นํ อุปฺชฺฌาโย “สามเณร
กถํ ปน สฺขิตฺตา โหหนฺติ, ทุกฺขา มุจฺจหนฺติ; อิมเอสํ โน ทฺวินฺนํ ปทานํ อตถํ กเถหิติ อาท ๑
โส “สาธฺตุ ภนฺเตติ จิตฺตวิชฺชนิ คเหตุวา ฌมฺมาสนํ อภิริชฺชฺห ปณฺจหิ นิกายหิ อตถณฺจ การณฺณจ
อากขฺมิตฺวา ฆนฺวสฺสํ วสฺสนฺโต จาตุทฺธิปคมฺหาเมโฆ วิย ฆนฺธธาตฺถายตนโพิทฺธิกฺขิยฌมฺเม วิภชฺชนฺโต
อรหฺตตฺตนิฏฺเณน ฌมฺมกถํ กเถตฺวา “ภนฺเต เอวํ อรหฺตตฺตปฺตฺตสฺส สฺขํ โหติ, อรหฺตตฺตปฺตฺโตเยว
ทุกฺขา มุจฺจติ, เสสฺสนา ชาติทุกฺขาหิหิ เจว นิริยทุกฺขาหิหิ จ น ปริมุจฺจหนฺตฺติ อาท ๑

แปล โดยอรรถ

๒ “สาธฺตุ สามเณร สุกฺกิตฺโต เต ปทฺภาณ, อิทานิ สรภาณํ ภณฺนาหิติ ๑ โส สรภาณมฺปิ
ภณฺนิ ๑ อรุณฺเ อุกฺคจฺจนฺเต, สามเณรสฺส อุปฺภุจฺจกามนุสฺสา เทว ภาคา อเหตุสฺสุ ๑

เจलय

ฉบับ.๓ วนวาลิตีสุตตเถร วตฺถุ น.๑๘๒-๑๘๓

(อ้างอิงจาก ธรรมปทัฏฐกถา ภาค ๓ แปลโดยพญชณะ พระราชปริยัติโมลี (สุทัศน์))

แปล โดยพญชณะ

๑ มนุสฺสา ตาวเทว มนุจาทินิ คเหตุวา เถรานํ **ปทานุปติก** หุตฺวา เถเรหิ สทฺธิเยว วิหารํ ปวิสิสฺสุ ฯ สามเณโร ภิกขุสงฺฆํ สญฺชานิตฺวา **กตฺติยานํ** มหาเถรานํ ปตฺตจิวฺรานิ ปฏฺิคฺคเหตุวา วตฺตมกาลี ฯ ตสฺส เถรานํ วสนฺนฺฐานํ **สวิทฺทนฺตสฺส** ปตฺตจิวฺเร **ปฏฺิสฺสามนฺตสฺเสว**, **สมฺนธกาโร** ชาโต ฯ

๑ อ.มนุษย์ ท. ถือเอาแล้ว (ซึ่งวัตถุ ท.) มีเตียงเป็นต้น ในขณะนั้นนั้นเที่ยว **เป็นผู้ไปตามซึ่ง- รอยเท้าและรอยเท้าตาม** ของพระเถระ ท. เป็น เข้าไปแล้ว สู่วิหาร กับ ด้วยพระเถระ ท. นั้นเที่ยว ฯ อ.สามเณร รู้พร้อมแล้ว ซึ่งหมู่แห่งภิกษุ รับเฉพาะแล้ว ซึ่งบาตรและจีวร ท. ของพระเถระผู้ใหญ่ ท. **ผู้เล็กน้อย** ได้กระทำแล้ว ซึ่งวัตร ฯ (เมื่อสามเณร) นั้น **จัดแจงอยู่** ซึ่งที่เป็นที่อยู่ เพื่อพระเถระ ท. **เก็บงำอยู่** ซึ่งบาตรและจีวร ท. นั้นเที่ยว, **อ.ความมืดพร้อม** เกิดแล้ว ฯ

สารีปุตฺตเถโร อุปาสเก อาห “คจฺจถ อุปาสกา, ตุมหากํ อนฺธกาโร ชาโตติ ฯ “ภนฺเต **อชฺช** ธรรมสฺสวณฺทิวโส, น มยํ คมิสฺสาม, ธรรมํ สฺถนิสฺสาม, อิตฺโต ปุพฺเพ ธรรมสฺสวณฺมปิ โน นตฺถิติ ฯ “เตนหิ สามเณร ทิปิ **ชาเลตฺวา** ธรรมสฺสวณฺกาลํ **อุคฺโขเสหิติ** ฯ โส ตถา อกาลิ ฯ

อ.พระเถระชื่อว่าสารีบุตร กล่าวแล้ว กะอุบาสกและอุบาสิกา ท. ว่า ดูก่อนอุบาสกและอุบาสิกา ท. (อ.ท่าน ท.) จงไป, อ.ความมืด เกิดแล้ว แก่ท่าน ท. ดังนี้ ฯ (อ.มนุษย์ ท. กล่าวแล้ว) ว่า ข้าแต่ท่าน- ผู้เจริญ **อ.วันนี้** เป็นวันเป็นที่พึงซึ่งธรรม (ยอมเป็น), อ.ข้าพเจ้า ท. จักไม่ไป, (อ.ข้าพเจ้า ท.) จักพึง ซึ่งธรรม, แม้อ.การพึงซึ่งธรรม ย่อมไม่มี แก่ข้าพเจ้า ท. ในกาลก่อน (แต่กาล) นี้ ดังนี้ ฯ (อ.พระเถระ กล่าวแล้ว) ว่า ดูก่อนสามเณร ถ้าอย่างนั้น (อ.เธอ) ยังประทับ **ให้โพลงแล้ว จงปวาร้อง** ซึ่งกาลเป็นที่พึง- ซึ่งธรรม ดังนี้ ฯ (อ.สามเณร) นั้น ได้กระทำแล้ว เหมือนอย่างนั้น ฯ

อด นั เถโร อาห “ติสส ตว อပ္ภุจจาภา ‘ธมมํ โสตุกามมหาติ วทนต์ิ, กเถหิ เตสํ ธมมหนฺติ ๑
อุปาสกา **เอกปฺปทาเรเนว** อุกฺกุชฺสาช ‘ภานฺเต อมฺหากํ อโยโย ‘สุชิตา โทถ, ทุกฺขา มุจฺจถาติ อิมานิ
เทว ปทานิ **ฐเปตฺวา** อณฺเฑธํ ธมฺมกถํ น ชานาติ, อมฺหากํ อณฺเฑธํ ธมฺมกถิกํ เทถาติ วทิสฺสุ ๑

ครั้งนั้น อ.พระเถระ กล่าวแล้ว (**กะสามเณร**) นั้นว่า ดูก่อนติสสะ อ.อุปัฏฐาก ท. ของเธอ ย่อมกล่าว ว่า
(**อ.ข้าพเจ้า ท.**) เป็นผู้ใคร่เพื่ออันฟัง ซึ่งธรรม **ย่อมเป็น** ดังนี้, (**อ.เธอ**) จงกล่าว ซึ่งธรรม (**แก่อุปัฏฐาก ท.**)
เหล่านั้น ดังนี้ ๑ อ.อุบาสกและอุบาสิกา ท. ลุกขึ้นแล้ว **โดยการประหารครั้งเดียวนั้นเทียว** กล่าวแล้ว ว่า
ข้าแต่ท่านผู้เจริญ อ.พระผู้เป็นเจ้า ของข้าพเจ้า ท. ย่อมไม่รู้ ซึ่งวาจาเป็นเครื่องกล่าวซึ่งธรรม อย่างอื่น **เว้น**
ซึ่งบท ท. สอง เหล่านี้ **คือ** (**อ.ท่าน ท.**) เป็นผู้ถึงแล้วซึ่งสุข จงเป็น, (**อ.ท่าน ท.**) จงพ้น จากทุกข์,
(**อ.ท่าน ท.**) ขอจงให้ ซึ่งพระธรรมกถิก รูปอื่น แก่ข้าพเจ้า ท. ดังนี้ ๑

สามเณโร ปน อรหตฺตํ ปตฺวาปิ เนว เตสํ ธมฺมกถํ กเถหิ ๑ ตทา ปน นํ อุปชฺฌายี “สามเณร
กถํ ปน สุชิตา โทหนฺติ, ทุกฺขา มุจฺจหนฺติ; อิมเอสํ โน ทฺวินฺหนํ ปทานํ อตฺถํ กเถหิตฺติ อาห ๑

ก็ อ.สามเณร แม้บรรลุแล้ว ซึ่งพระอรหัต ไม่กล่าวแล้วนั้นเทียว ซึ่งวาจาเป็นเครื่องกล่าวซึ่งธรรม
(**แก่อุปัฏฐาก ท.**) เหล่านั้น ๑ ก็ ในกาลนั้น อ.พระอุปัชฌาย์ กล่าวแล้ว (**กะสามเณร**) นั้น ว่า
ดูก่อนสามเณร ก็ (**อ.ชน ท.**) เป็นผู้ถึงแล้วซึ่งสุข ย่อมเป็น **อย่างไร**, (**อ.ชน ท.**) ย่อมพ้น จากทุกข์
(**อย่างไร**), (**อ.เธอ**) จงกล่าว ซึ่งเนื้อความ แห่งบท ท. สอง เหล่านี้ แก่เรา ท. ดังนี้ ๑

โล “สาธุ ภาณเตติ จิตตวิชนี คเหตวา ฐมมาสนํ อภिरุยกฺข ปญจทิ นิกายเอหิ อตถญจ การณญจ
อากขุตฺติตวา **ฆนวลสฺสํ** วสฺสนโต **จาทุทีปภมาเมโฆ** **วिय** ขนฺธธาตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
อรรหตฺตนิฏฺเณน ฐมมกถํ กเถตวา

(อ.สามเณร) นั้น (รับพร้อมเฉพาะแล้ว) ว่า ข้าแต่ท่านผู้เจริญ อ.ติละ ดังนี้ จับแล้ว **ซึ่งพัดอันวิจิตร**
ขึ้นเฉพาะแล้ว ฐุธรรมาสนํ **ซักมาแล้ว** ซึ่งผลด้วย ซึ่งเหตุด้วย จากนิกาย ท. ทำ **จำแนกอยู่** ซึ่งชั้นและ
ธาตุและอายตนะและโพธิปักขิยธรรม ท. **ราวกะ** **อ.เมฆใหญ่อันตั้งขึ้นแล้วในทวีปสี่** อันยังฝนลูกเห็บ
ให้ตกอยู่ กล่าวแล้ว ซึ่งวาจาเป็นเครื่องกล่าวซึ่งธรรม **ด้วยยอดคือพระอรหันต์**

“ภาณเต เอวํ อรรหตฺตปฺปตฺตสฺส **สุขํ** โหติ, อรรหตฺตปฺปตฺโตเยว ทฺกฺขา มุจฺจติ, เสสฺสนา **ชาติทฺกฺขาทิหิ**
เจว **นिरยทฺกฺขาทิหิ** จ น ปริมุจฺจนฺตฺติ อาท ฯ”

กล่าวแล้ว ว่า ข้าแต่ท่านผู้เจริญ **อ.ความสุข** ย่อมมี (แก่บุคคล) ผู้บรรลุแล้วซึ่งพระอรหันต์ อย่างนี้,
(อ.บุคคล) ผู้บรรลุแล้วซึ่งพระอรหันต์ นั้นเที่ยว ย่อมพ้น จากทุกข์, อ.ชนผู้เหลือ ท. ย่อมไม่พ้นรอบ
(จากทุกข์ ท.) มีทุกข์ในเพราะการเกิดเป็นต้นด้วยนั้นเที่ยว (จากทุกข์ ท.) มีทุกข์ในนรกเป็นต้น
ด้วย ดังนี้ ฯ

แปล โดยอรรถ

๒ “สาธุ สามเณร สุกัธิต เต **ปทภาโณ**, อิทานิ **สรวาณ** ภาณหีติ ฯ โส สรวาณมปิ ภาณิ ฯ อรุณ อุดคจจนเต, สามเณรสส อุกุฏฐากมhusสา เทว ภาคา อเหตุ

๒ พระเถระกล่าวว่า "ดีละ สามเณร **การกล่าวโดยบท**อันเธอกล่าวดีแล้ว, บัดนี้ จงกล่าว **สรัญญะ**เถิด." สามเณรนั้น กล่าวแม่สรัญญะแล้ว ฯ เมื่ออรุณขึ้น พวกมนุษย์ที่บำรุงสามเณร ได้เป็น ๒ พวก ฯ